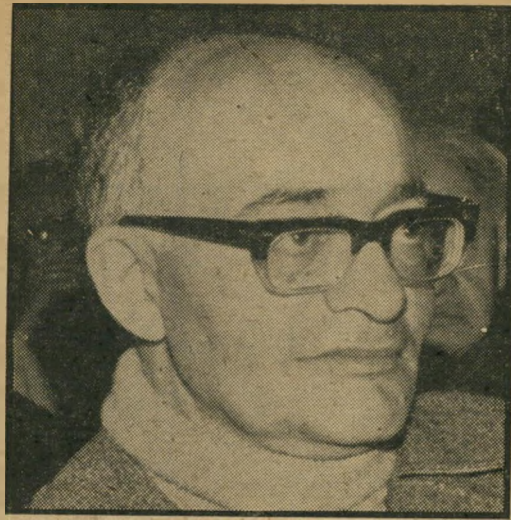

האם התאכזב אש"ף מבריה"מ?

מוטעית גם, לדעתי, ההנחה, כי „הרוסים הם בחוץ, לגמרי בחוץ“ (עמ' 10, מס' 2045) (הכוונה: שהרוסים לגמרי בחוץ במדינות הערביות — ע.ב.). אך ההתפתחות הפוכה: היחסים בין ברית-המועצות לבין עיראק, לוב, אלג'יריה ודרום-תימן משתפרים ומתהדקים. בברית המועצות נשמעה ביקורת חזקה נגד ההתערבות הסורית בלבנון ונגד מלחמת הסורים לצד הימין בלבנון, נגד הכוחות המתקדמים ונגד אש"ף. זה פורסם לא פעם אחת בהודעות ובכלי-התקשורת הסובייטיים. כך שמפוברת הקביעה „הרוסים בחוץ“ אולם יותר מכך: הקונצפציה של סאדאת, שהאמריקאים יבי-או לו את חצי האי סיני בחזרה אם יהדק את קשריו עם ממשלת ארצות-הברית ויתרחק מברית-המועצות — נחלה כישלון, ובמצרים נשמעת יותר ויותר ביקורת על קו זה של סאדאת. הפגישה בין שר-החוץ הסובייטי, גרומיקו, לבין שר-החוץ המצרי, פאחמי, הביאה להת-קרבות בין שתי המדינות; סאדאת, באומרו האחרון (10.11), דיבר על מאמצים לשיפור היחסים עם ברית-המועצות. אין זאת אומרת שהוא נטש את קשריו עם ארצות-הברית. אולם, בשבועות האחרונים החל שלב של שיפור ביחסי מצרים-ברית-המועצות. לאש"ף ולכל כוחות הקידמה בעולם הערבי ברור, שסירוב ממשלת-ישראל לסגת מהשטחים הכבושים ול-הכיר בזכויות הלאומיות הצודקות של העם הפלסטיני נובע מכך, שממשלת ארצות-הברית עדיין תומכת במדי-ניות הישראלית. ככל שתתחזק האחדות בין העמים הערביים, ככל שיתייצבו במשותף עם המדינות הסוציא-ליסטיות והנייטרליות נגד מדיניות ממשלת ארצות-הברית באזור ויפעילו לחץ על ממשלת ואש"ף — כן יביאו לשינוי במדיניות האמריקאית באזור, לשינוי היחס האמריקאי לבעייה הפלסטינית. ואילו ברית-המועצות, דווקא בעת האחרונה, מיר-סמה הצעות קונקרטיות וריאליסטיות, היכולות להביא

בגיליונות מס' 2044 ומס' 2045 של העולם הזה, הקדיש העורך הראשי, מר אורי אבנרי, סקירה נרחבת לאש"ף. לחלק ניכר מהניתוח של מר אבנרי הנני מסכים. אולם, חלק אני על קביעתו, ש„הסובייטים לא חשו לעזרתם בשעת צרה (הכוונה לאש"ף, עמ' 13)“ ו„בפעם הראשונה יש לאמריקאים האפשרות לכונן במרחב פתרון שישא חותם אמריקאי, ושכל מרכיביו העיקריים — מצרים, סוריה, אש"ף, סעודיה ושאר נסיכויות הנפט — יימצאו במחנה העולמי הפרואמרי-קאי (עמ' 18, מס' 2044)“. כמורכן, חולק אני על כך, ש„הרוסים בגדו בפלסטינים בלבנון בצורה די רצינית, ובצמרת אש"ף יש הרחוקים חדשים על יחסים עם מוסקבה (עמ' 11, מס' 2045)“.

האמת היא, שאת העזרה הגדולה והרצינית ביותר קיבל אש"ף בזמן הקרבות בלבנון דווקא מברית-המר-עצות, עזרה כל-צדדית. מהיכן הנשק הכבד בידי אש"ף, אם לא מברית-המועצות?

מי מוסמך יותר לקבוע יחס אש"ף לברית-המועצות מאשר יו"ר הוועדה המדינית, פארוק קאדומי? נציג ומנהיג מוסמך זה של אש"ף, אמר, לא במוסקבה אלא בני-יורק, לפני שבועות מספר בפגישה עם הישראלים, ד"ר אמיל תומא, ח"כ תופיק זיאד ועו"ד פליציה לנגר: ש„דווקא בימי מבחן הקשים והסורגים העוברים על הפלסטינים בלבנון, הוכח מי הם ידידיו. ואלו שהו-סיטו לנו את מלוא העזרה אותה לא נשכה לנצח, אלו הם ידידנו היציבים, זו ברית-המועצות.“

אין להסיק מכך, שאש"ף אינו מעוניין לשכנע את הציבוריות האמריקאית בצידקת מאבקו, והוא פועל לשם כך ואף בהצלחה.

יתר-על-כן, אש"ף מעוניין בשינוי העמדה הרשמית האמריקאית כלפי העם הפלסטיני אולם אין אש"ף עושה זאת תוך כדי התרחקות מברית-המועצות והת-נגדות כלפיה.

שלום צודק ויציב בין מדינת ישראל למדינות הער-ביות, בין עם ישראל והעם הערבי הפלסטיני. ההצעה הסובייטית בדבר כינוס מהיר של ועידת ז'נבה — בהשתתפות ישראל, המדינות הערביות ואש"ף — היא באינטרס כל עמי האזור, כולל אינטרס העם הישראלי והעם הערבי הפלסטיני. עובדה, שבמגעים שיש לישראל לים שוחרי-שלום עם נציגים ערביים, כולל נציגים פלסטיניים, שומעים על תמיכה מלאה בהצעות ברית-המועצות לחיסול המשבר במזרח-התיכון.

עוזי בורשטיין *

עוזי בורשטיין הוא דובר דק"ח.

פרס העולם הזה

האם אנו חיים למען הארכיטקטורה?

אחת והיא פיננו, נפתרות כל הבעיות? באיזו זכות מציע אדם כל-שהוא פיננו תושבים ממקום מגוריהם ועוסקים? האם פיתרון זה הוא כל כך רגיל בחברתנו, עקב הטיפול שהורגלו בו עם שכנו, שאנו כבר חושבים עליו כפרט טכני בלבד?

קל לומר: „נפנה את התושבים ונבנה גלריות לפירסומת.“ ושוב אנו חוזרים לשורש הרע: הפיתרון הספקולטיבי-אסטרטגי, אליו הגענו בחברתנו החומרנית-קפיטליסטית. לא פיתרונות לתועלת רוב הציבור כי אם פירסומת — שוב אותה התרפסות של המתכננים לפני בעלי-הממון הקובעים למעשה כיצד נחיה. כך הופך גם ציבור האדריכלים במדינה לכלי שרת בידי בעלי-ההון והשלטון.

דוגמא נוספת להבהרת הנושא היא תכנית „אתרים“, שנועדה להחזיר לתל-אביב את ימי-הזהר של שנות השלושים והארבעים. הפרויקט משתרע מיפו בדרום ועד שפך הירקון בצפון. רבות כבר נכתב על העניין, אך רצוי להזכיר שוב ושוב לתושבי העיר כי אין כאן אלא ראייה ספקולטיבית של רווחים על חשבון האזרח. סוללת בתי-המלון, נמל היאכטות ומסעדות-הפאר, אינן מיועדות לשיפור רמת חיי האזרח, זוהי רק דרך נוספת לצבירת ממון ולהעלאת מחירי הדירות באזור. בתחילת ימיה של העיר היווה החוף מקום מופגש ציבורי לכל, והרשות דאגה לפיתוחו מטעמים

מדבריו של האדריכל ישראל גודוביץ (העולם הזה — 2045), משתמע, שאנו חיים למען הארכיטקטורה. מסת-בר שיש עדיין אדריכלים הניזונים מאיין ראנד.

הקו המנחה במדינת-ישראל את רוב הארכיטקטים הינו הקו הספקולטיבי-אסטרטגי גרידא. זה מתבטא במ-יוחד בתל-אביב, שבה, מאז שנות החמישים, בולט קו מנחה זה אשר מר גודוביץ בתוכניתו מעוניין בהמ-שכו. אינני מטיל ספק בחשיבות הגורמים הכלכלי וה-אסטרטגי אשר חייבים ללוות כל מחשבה ותיכנון עירוני, אך אסור להיות הגורם העיקרי בתכנון העיר.

לדעתי, הצגת הדברים במישור חברתי, כלכלי ופולי-טי עזרו לנו להבין ולבקר את הנעשה בעירנו.

נבטי בסקירה קלה בפרויקטים העיקריים החול-כים וניבנים בתל אביב, פרויקטים העומדים להפוך את עירנו ל„חלום“: לאורך חוף-הים הולך ומושלם פרויקט „אתרים“, בתוך העיר פנימה „דזיגנוף סנטר“, תכנית „נתיבי איילון“ והתחנה המרכזית. קי משותף לרוב הפרויקטים הנ"ל: התעלמות משוועת מרוב תור-שבי-העיר אפילו שהם נעשים למענם ועל חשבונם.

נבדוק לדוגמא את תוכניתו של גודוביץ לכניסה הדרומית של תל-אביב. אין האדריכל מסתכל בבעיה מיסודית, כלומר לא נשאלה השאלה היסודית, מדוע נעשה מה שנעשה על חשבונם של תושבי רחוב לווי-סקי? ואם כבר נעשה המחדל, האם עזרת מילה

חברתיים בלבד. כיום המוטיב הוא כלכלי, ושוב אין לתושבי העיר אותה גישה פתוחה לחוף ימם כי אם כניסה לממלכה זרה, ממלכת המותרות הקורצת והנו-צצת, בזה יש לשלם עבור כל פטיעה. אין במלל היאכ-טות גורם המשפר את תנאי חיינו של האזרח. הוא משפר את תנאי בעלי היאכטות בלבד.

התוצאה העגומה היא שלאזרח הפשוט לא יהיה מה לעשות שם חוץ מלהתבונן מאחורי חומה וגדר בשמנה וסלתה של עשירי העיר המבלים באוניות-הפאר שלהם. זאת עדיין אינה ארכיטקטורה.

בחזרה למר גודוביץ: אותו מיסדרון זכוכית, עם שלטי הניאון הצבעוניים, בתוכניתו, שיהווה את פיתח-ה של תל-אביב, דבר אחד נכון בו, והוא ההכנה המוק-דמת לאורח: ראה מה מחכה לך בפנים, עכשיו יש לך עדיין אפשרות להתחרט ולברוח.

אין אמת בהצעות מתכנני-העיר האומרים כי פרו-ייקטים אלו יחיו את העיר הנוועת. פרויקטים אלו הינם מחסום חברתי, הם יהוו מסנן חברתי-כלכלי לתו-שבי-העיר. בעלי-הממון ימשיכו ביתר חוזק לנצל את שאר תושבי העיר. קל למר גודוביץ לפתור את בעיותיו המצפוניות בנטיעת גנים ציבוריים בשכונת-התקווה, אין זה פותר ולא כלום לתושבי המקום. להיפך, הפער ילך ויגדל. על כל עץ הנשתל בדרום יבנו עוד מלון או מסעדת-פאר בצפון.

אמנון בר-אור, סטודנט לארכיטקטורה, פירוצה

פרס העולם הזה

הפרה הקדושה משתוללת

של חוק ומשפט, מותר לכל אדם ולכל קבוצה להיאבק על זכויותיו ועל זכויותיו. אבל רק בדרכים ואמצעים תרבותיים ובתלי אלימים.

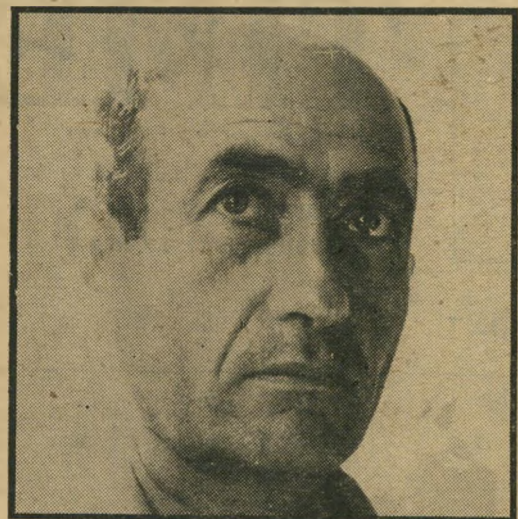
ברגע שמישהו מרשה לעצמו לנקוט באלימות, לאיים ולטול לעצמו באופן שרירותי סמכויות שאינן שייכות לו, על המדינה להגיב באופן נמרץ מהיר וחד-משמעי. זאת יש לעשות ללא שום אפליה או העדפה באשר להותם הלאומית או הדתית של המפגנים.

המצב הכלכלי החמור בו שרויה המדינה היום, נגרם במידה רבה עקב מדיניות-החוף של מדינת-ישראל, מדיניות שלפיה קברניטינו ולמנהיגנו „אין בריח“ אלא להשקיע משאבים עצומים בהתבצרות ולהתעצ-מות צבאית, בהיותם דבקים בהתלטות קשוחה בכך שאין להגיע, חס ושלום, למצב של דו-קיום, שלום והסדר של פשרה עם יריבנו המקוריים והישרים — הפלסטינים.

הממשלה מודעת לחומרת המצב הקריטי במשק המדינה. עובדה: יצחק רבין נפגש עם מוכ"ל ההס-תדרות, ירוחם משל, במאמץ לגבש מדיניות שתפשר את המשבר ותעצור את ההידרדרות. אך האם אפשר לקוות ששינויים במדיניות-השכר ובתוכניות הכלכליות של הממשלה יגרמו להבראת המצב, למיפנה חיובי של ממש?

המחלה של החברה הישראלית היא הרבה יותר עמוקה ומדאגה. היא בעלת ותק רב והיא סרטנית. היא נעוצה לא בחולשתה של ממשלה זו או אחרת, אלא בעצם המנטאליות השולטת בציבור. זוהי המנטאליות לפיה יהודי היא מילת קסם, שיש להתייבץ בפניה בדחילו וברחמים, מעין פרה קדושה שמותר לה להש-תולל, לבעוט, להרוס ולטנף — אך אסור לפגוע בה או לנגוע בה לרעה, חלילה. אסור לרסנה ולעצור את התפרצויותיה הקאפריזיות והפרועות. אסור להעמידה במקומה ולהענישה.

פרה קדושה זו מבצעת ללא שום מעצורים ופיקפ-קים את כל מה שעולה על דעתה. ונראה לה כמקדם את האינטרסים שלה: שיתוק מיפעלים; גרימת הפס-דים במיליונים רבים בענפי כלכלה שונים; הרס, אלי-מות, הטלת-אימה; כאילו קיימת אנרכיה כללית בארץ. במדינה נורמאלית ומסודרת, במדינה דמוקרטית

למסקנה הפשוטה והבלתי נמנעת שבתנאים הנוכחיים „אין בריח“ אלא להדק את החגורה.

שלום זמיר, כבר אמרים